

“AVRUPA RESİM SANATINDA (MİNİMALİZM VE KAVRAMSAL SANATTA) İKİNCİL ÖGE OLARAK MİMARİ KOMPOZİSYONLAR”

Hadi KUZU*

ÖZET

İnsanoğlu binlerce yıl öncesinde yaşadığı çevreyi, etkilendiği olayları, figür ve nesneleri, içinde bulunduğu yerleşimi ve onlardan aldığı imgeleri resimlerinde gerçekçi bir gözlemle belgesel gibi görsel bir dille anlatmıştır. 20. Yüzyıldan günümüze kadar Avrupa resminde arka planda kullanılan mimari yapıların; ne için, ne şekilde yer aldığı, resimlerin konularıyla ilişkilidir. Mimari öğeler, içinde yaşanan sokak, kent ya da hayali, kurgu yerleşimler olabilmekteydi. Resimlerde dinsel, simgesel, coğrafi, sosyal çevre ve ekonomik yaşamın vurgulandığı mimari kompozisyonlar ana temaya ve ait olduğu akıma özgü özelliklerle birlikte gösterilmiştir.

20. Yüzyılın ortalarından beri figür, nesne, ölçü ortadan kalkmış, estetik güzelliği reddeden, izleyicinin algısını ön plana çıkaran sanat akımları ortaya çıkmıştır. 1960'lı yıllarda Minimalizm ve Kavramsal Sanat her çeşit malzemeye tasarlanan estetik kaygısından uzak eserlerin yapıldığı sanatın geleneksel tanım ve biçimini sorgulayan en önemli sanat akımlarıdır. Minimalist sanatta tüm öğeler en aza indirgenmiştir. Modern endüstrinin ürettiği malzemelerle simetri ve geometrinin egemen olduğu plastik özellikleri reddeden minimalist resim anlayışı ortaya çıkmıştır. Görsel deneyimi ve estetik hazzı dışlayan sanatçılar çoğunlukla görsel algıdan dile, dilden kavrama uzanan zihinsel süreçlerin ardındaki dinamikleri irdeleyen kavramsal sanatta da resimlerde mimari yapılardan vazgeçilememiştir. Bu çalışmada minimalizm ve kavramsal sanatta bir yandan resimde biçimsel öğeler ve içerik değişirken diğer yandan mimari formlara yapılan imgesel göndermeler üzerinde durulmuştur.

Anahtar kelimeler: Modern resim, Mimari öge, Sanatsal imge, Minimalizm, Kavramsal sanat

“ARCHITECTURAL COMPOSITION AS SECONDARY ELEMENT IN EUROPEAN ART OF PAINTING (MINIMALISM AND CONCEPTUAL ART)”

Hadi KUZU*

ABSTRACT

Human beings, living thousands of years ago, influenced the environment, the events, figures and objects, the location and the images taken from them in a realistic visual language, such as a documentary with a realistic observation in his paintings. Architectural structures that are used in European painting in the background; for what, in what way takes place the subjects of the pictures associated with it from 20th century to present . The architectural elements could be street, city or fictitious, fictitious settlements. The architectural compositions that emphasize religious, symbolic, geographical, social and economic life are illustrated with the main theme and the current characteristics of which it belongs.

The figure, object, dimension has disappeared and art trends have emerged, which reject aesthetic beauty and bring the perception of the audience since 20th the mid-century. In the 1960s, minimalism and conceptual art were the most important art movements that questioned the traditional definition and form of the art, which was designed with all kinds of materials. With the materials produced by the modern industry, a Minimalist painting concept has emerged which rejects the plastic properties dominated by symmetry and geometry. Artists who exclude the visual experience and aesthetic pleasure are often unable to give up the architectural structures in the paintings in conceptual art, which examines the dynamics behind mental processes ranging from visual perception to language and from language to language.

In this study, in minmatism and conceptual art, on the one hand, formal elements and content were changed in the picture, on the other hand, on the other hand, on the image references to architectural forms were discussed.

Keywords: Modern painting, Architecture element, Artistic image, Minimalism, Conceptual art

Giriş

Resim sanatında ikincil öge olarak mimari kompozisyonlar insanoğlunun içinde yaşadığı çevreyi, bulunduğu yerleşimi, etkilendiği önemli olayları, figür ve nesneleri, onlardan aldığı imgeleri gerçekçi bir gözlemle, belgesel gibi görsel bir dille anlatmasıyla başlamıştır. 20.yüzyıla kadar resim sanatında (manzara ve portrelerde) kent görünümüleri, bazen sanatçının hayal ettiği, ya da imgelerle vurguladığı, bazen de gerçek görünümüleriyle verilmiştir. Resimlerde mimari eserler, dönemin sosyal ve kültürel yaşamının yansıtıldığı anıtsal nitelikte olabildiği gibi manzara içinde nesneleştirilmiş önemsiz görünümeler şeklinde kompozite edilmişlerdir.

20. Yüzyılda sanatçılar akademik resim anlayışının plastik özellikleri ve biçimsel güzelliğinden ayrılarak, farklı renkler, şekiller ve kendi yorumlarını katarak perspektif kurallarını hiçe sayan, değişik kompozisyonlar oluşturarak akademik resim anlayışının gerçekçi görünümülerinden uzaklaşmışlardır. Soyut sanat akımlarıyla birlikte hamasi, çeşitli geometrik biçimlerin üç boyutlu konstrüksiyonu, en güzel biçim olarak farklı renklerde dikdörtgenlerle gösterilirken, savaş sonrası ruhsal kötümserlikten beslenen duyguların egemen olduğu huzursuzlukları gösteren mimari öğeler fantastik hayali öğelere dönüşürken simgesel ve nostaljik imgeler yüklenmiştir. Doğaüstü atmosfer altında hayali kentler, yapılar olarak da yerlerini almışlardır.

Yüzyılın ortalarında figür, nesne, ölçü ortadan kalkmış, estetik güzelliği reddeden, izleyicinin algısını ön plana çıkaran sanat akımları doğmuştur.

Bunlardan ilki 1940'lardan sonra Amerika'da ortaya çıkan ve tüm dünyaya yayılan soyut ekspresyonizm'dir (Özüdoğru, 1993:96). Bu akımla başlayan objenin renk lekeleriyle ya da alanıyla verilmesi ve algının izleyiciye

Resim 1: Hans Hofmann(1880-1966), "Kapı" 1970, Solomon R. Guggenheim Museum, New York

birakılması resim sanatında önemli bir devrimdi. (Resim:1)

Minimalizme yol gösteren ünlü mimar ve tasarımcı Mies van der Rohe'nin "Fakirlik, yoksulluk, eksiklik değildir minimalizm; aksine bilinçli bir tercihtir, zor olanı seçmektir, azla çok şey yapmaktır." sözleriyle açıkladığı minimalizm felsefesini ünlü "Less is more" sözüyle "Az çoktur" ifadesini kullanarak özetlemiştir. Her ne kadar bu akım, soyut ekspresyonizm'in hayali yönüne tepki gösterse de soyut ekspresyonist bir ressam olan Hans Hofmann (1880-1966)'ın 1959 yılında "Sadeleştirme yeteneği gereksiz olanı ortadan kaldırmak, böylece gerekli olanla konuşabilmek demektir" sözü belki de minimalizme yol açan ve yön veren önemli görüşlerden biridir.

Kavramsal sanatla birlikte resim sanatı geleneksel tanım ve biçimini sorgulayan yeni bir anlatım diline dönüşmüş ve klasik resim anlayışı neredeyse ortadan kalkmıştır. Kavramsal sanat terimi, 1960'larda artık kendilerini alışlageldik sanat eseri biçiminde göstermeyen sanat eserleri için kullanılmaya başlanmıştır. Kavramsal sanatta vurgulanan

düşünce, imge ve kavram olduğundan sanatsal üretim şekli daha çok her biçim ve her çeşit malzemeye tasarlanan estetik kaygıdan uzak eserler yaratmaya dönüşmüştür.

Bu çalışmada yalın geometrik tasarımlardan oluşan yüzeylere, çarpıcı renklerden oluşan çizgilere, düşündürücü imgelerle izleyicinin algısına sunulan minimalist resimlerde ve nesneyi dışlamaya çalışan, bunun yerine düşünceyi koyan kavramsal sanat eserlerinde sanatçıların mimari kompozisyonlardan nasıl vazgeçemedikleri örneklerle irdelenmektedir.

1.Minimalizm

Minimalizm, 1950'li yıllarda Amerikan sanatında popüler olan soyut dışavurumculuk akımına tepki olarak 1960'lı yıllarda ortaya çıkmıştır. Minimalist sanatçılar, soyut dışavurumcuların fırça darbelerine yükledikleri anlamlara karşı rasyonel bir tavrın göstergesi olarak simetri ve düzeni savunmuştur (Antmen, 2010:181-82). Akımın adı "Cool Art", "ABC Sanatı", "Retçi Sanat" "Art in Process", "Systemic Painting" gibi isimlerle anılmış olsa da hiç birisi "minimal" terimi kadar anlamı tam olarak karşılayamamıştır (Germaner, 1997:43). Bu sözcük ilk kez 1965 yılında Richard Wolheim tarafından kullanılmıştır.

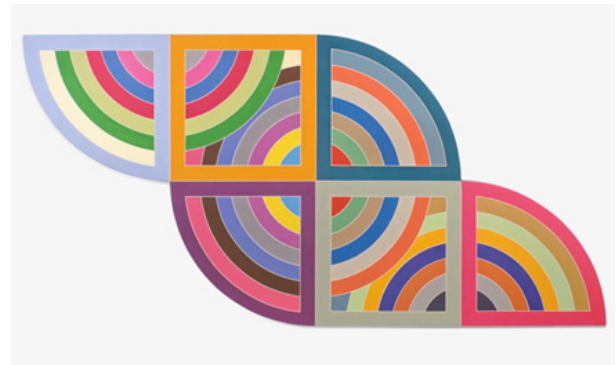
Minimalist oluşumlara yol gösterici olan ünlü mimar ve tasarımcı Ludwig Mies van der Rohe "Fakirlik, yoksulluk, eksiklik değildir. Minimalizm; aksine bilinçli bir tercihtir, zor olanı seçmektir, azla çok şey yapmaktır." sözleriyle açıkladığı minimalizm felsefesini ünlü "Less is more" sözüyle "Az çoktur" ifadesini kullanarak özetlemiştir (Islakoğlu, 2006:4). Bu akım sanatın tüm dallarında resim, heykel, mimari, müzik, sinema, tiyatro ve edebiyatta yerini almıştır.

Frank Stella (1936-) Ellsworth Kelly (1923-2015), Donald Judd (1928-94), Dan Flavin (1933-96), Carl Andre (1935-), Sol Le Witt

(1928-2007), Richard Serra (1939-) ve Robert Morris (1931-)1970'li yıllarda bu sanatçıların her biri üç boyutlu çalışmalar yaparak resim ya da heykel gibi alışılmış eserlerin dışında sanata yeni bir ifade anlayışı getirmişlerdir.

Minimalist'lerin geometriyle kurduğu düşsel bağlantı modern endüstrinin ürettiği malzemelere ve bunların olduğu gibi kabullenmesine dayalıdır. Sanatçılar kullandıkları malzemelerin öz yapılarını korurlar ve doğal görünümünü değiştirmeden eserler üretirler. Önceleri soyut ekspresyonizmin çok renkli özelliğini eleştirseler de daha sonra 1970 sonrasında minimalist sanatçılardan F.Stella ve Sol Le Witt çok renkli resim çalışmalarıyla minimalist resmin unutulmazları arasına girmişlerdir.

1960'lı yıllar boyunca birkaç sınırlı rengin kullanıldığı büyük monokrom renk alanları olarak ortaya çıkan ve yalın geometrik tasarıma sahip olan minimalist resim, 1970'li yıllarda ve daha sonra çok renkli yüzeylere dönüşmüştür. Böylece sanatçı, resimdeki anlamı bir yandan nesnelerin ruhsal doğasına vurgu yapan çarpıcı renkler ve düşündürücü imgelerle izleyicinin algısına sunar.

Resim 2: F.Stella "Harran Kapı II" 1967 Solomon R. Guggenheim Museum, New York

Resim 3: F.Stella Şam Kapı 1970, Solomon R. Guggenheim Museum, New York

Minimalist sanatçıların eserlerinde mekân, genellikle eserin bir parçası niteliğinde ve eserle bütünleşen bir öge konumundadır.

Eser yalnızca bir resim ya da heykel olmanın dışında tek başına bir nesnedir ve varlığını mekânla ilişkilendirilerek sürdürür (Döl & Avşar, 2013:10)

İkincil öge mimari formları hatırlatan imgelerin renkli geometrik formlarla gösterilmesine en güzel örnekler Frank Stella'nın çok renkli resimlerinde görülür. Minimalist sanatçılardan Amerikalı ressam, baskı sanatçısı ve heykeltıraş Frank P. Stella (1936-), bu akımın öncülerindendir. Minimalist sanatçılar, hem Amerikan soyut dışavurumcuları hem de Avrupalı soyut geometrik sanatçılardan farklı bir yöntem kullanarak resim yüzeyinde denge aramadıklarını göstermişlerdir. Minimalist resim, ilişkisel olmayan bir kompozisyon anlayışını, tüm fazlalıklardan arındırılmış bir biçimsel sadeliği ve biçimsel öğelerin tekrarını içerir.

F. Stella, büyük mekânlarda sergilediği minimal resimleri canlı renklerle boyanmış çeşitli kalınlıklarda yatay, dikey, dairesel ve diyagonal çizgilerin hâkim olduğu grafiksel anlatım tarzı ile ön plana çıkar. 1967 yazı boyunca, "Düzensiz Çokgenler" dizisini, renk, form ve kalıp arasındaki ilişkiye adanmış, en sıra dışı şerit serisi için, geçici olarak bir kenara bırakır. "Gönye Dizisi" (1967-69 ve 1971'e kadar çeşitlemeleri) gösterişli renk armonisi ve ilk

kez başlıkta gönderme yapılan, çizim araçlarından türetilen eğrisel formlarla karakterize edilmiştir. Sanatçı 1970'li yıllarda biçimsel dağarcığı son derece indirgenmiş yalın resim anlayışını terk ederek çok renkli resimler yapmaya başlamıştır. Stella, ancak bu tür resim anlayışında mekânsal ve yöntemsel iki zorluk olduğundan özellikle mekânsal zorluğun simetriyle aşılabileceğini, ama espastan feragat etmeden nasıl yapılabileceği üzerinde çözümler aramıştır. Stella, bu arayışlarında renk yoğunluğuyla belli bir biçim düzenlemesiyle mekan yanılsamasını resimden söküp alabileceğini savunmuştur.

F. Stella'nın "Harran II" adlı çalışması dekoratif şablonlar, serinin ana motifidir. (Resim 2) Bu dizide Stella üç kavram kullanmıştır: birbirine geçme / çaprazlama, gökkuşağı ve yelpaze. Diziyi oluşturan eserlere Anadolu'da ve Asya'da bulunan antik kentlerin adı verilmiştir (Köksal, 2007:31-35). F. Stella'nın şehir kapıları ya da kentlerin adını verdiği eserleri artık mimari renk kavramına ve renklerden oluşan çizgilere dönüşmüştür. (Resim 3)

2. Kavramsal Sanat

1960'lı yıllar sonrasında sanat ortamında yaşanan belki de en büyük dönüşüm, sanatta, nesneye olan gereksiniminin tartışılmaya başlanmasıdır. Düşüncenin ön plana geçtiği bir sanat pratiğinin etkileri yoğun biçimde hissedilmeye başlanmıştır. "Düşünce Sanatı", "Enformasyon Sanatı" gibi isimlerle anılan akım 1967 yılında Sol Lewitt'in Artforum dergisinde yayımladığı "Kavramsal Sanat Üzerine Paragraflar" adlı yazısından sonra "Kavramsal Sanat" başlığı altında toplanmış ve bu terim akımın adı olmuştur. (Antmen, 2010:193) Kavram sanatı terimi ise ilk kez 1959'da Henry Flynt tarafından fluxus yayınında müzik, öncelikle tınıdan ibaret iken, kavram sanatının asıl meselesinin dil olduğunu, sanatın her şeyden önce kavram olduğunu savunmuştur. (Yılmaz, 2006:216)

Kuramsal olarak Kavramsal Sanat Sol Le Witt'le olgunluğa ulaşır. (Smith,1991:259)

Kavramsal sanat ABD'de ortaya çıkan ve sırasıyla İngiltere, Fransa ve Almanya'da görülen neo-avangarde bir akımdır. Kavramsal sanatçılar tekil nesneyi dışlayıp yerine düşüncüyü koyarak belgeler, fotoğraflar, haritalar, videolar vb. taşıyıcı araçlar kullanmışlardır. Böylece sanatın geleneksel tanımını ve biçimini sorgulayan avangarde bir akım gerçekleştirmişlerdir. Bu sanatın düşünsel temelleri daha 1917 yılında yaptığı M. Duchamp'ın "Çeşme" adlı ready-made eserinde yatmaktadır.

Duchamp sonrası ve kavramsal sanat öncesi R. Rauschenberg'in W. de Kooning 'in bir desenini kırk silgi kullanarak sildiği "Silinmiş De Kooning Deseni" 1953 ve Iris Clert Galerisi'ndeki bir sergiye "Bu telgraf Iris Clert'in portresidir, ben böyle diyorsam öyledir" mesajıyla gönderdiği telgrafla katılması, Fransız sanatçı Yves Klein'in boşluğu elle tutulur hale getirmek için aynı galerideki sergisinde kendini sergilemesi öncü çalışmalardır.

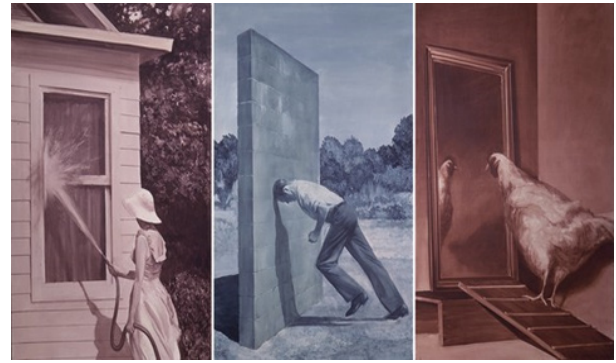
Akımın 1960'lı yıllarda adı unutulmayacak sanatçılar arasında yer alacak olan İtalyan Piero Manzoni (1933-63), "Sanatçının Soluğu" ve "Sanatçının Kakası" adlı eserlerinde sanatçının tepkisel tavrı eserin içeriği haline gelmiştir. (Antmen, 2010:195)

ABD'de ilk Kavramsal Sanatçılar arasında R. Barry (1936-), Lawrence Weiner (1942-), Joseph Kosut (1945-), Mel Bouchner (1940), On Kawara, Douglas Huebler İngiltere'de Terry Atkinson, Victor Burgin, Fransa'da Daniel Buren, Almanya'da Joseph Beuys, Hans Haacke sayılabilir.

Kavramsal Sanat 1960 sonrasında tüm akımlara yol açmıştır. Sanatın işlevine yeni önermeler getiren, çeşitli akımlar, eğilimler ve oluşumlarla günümüze kadar uzanmış resim,

heykel gibi daha geleneksel sanat türlerinin de kavramsallaşmasında rol oynamıştır. Kavramsallığın yoğun etkisine rağmen sanatı nesnesinden tümüyle arındırmakta başarılı olduğunu söylemek güç görünmektedir.

Kavramsal Sanat, izleyicinin biçim olarak haz alacağı bir sanat nesnesinden ziyade düşünce kısmı ağır basan bir sanata odaklanmasını hedefler(Lynton,1982: 339- 340). Göze yönelik görsel sanat, kavramsal sanat yerine algısal olarak nitelendirilebilir. Bu optik, kinetik, ışık ve renk sanatının çoğu örneğini kapsayabilir. Kavramsal sanat, sanatı anlam ve amaç açısından sorgulayarak geleneksel sanatın sınırlarını zorlamıştır.

Resim 4: Mark Tansey, A Short History Of Modern Painting (Triptych) 1982, Tuval üzerine Yağlıboya, Her panel 147x101cm.Courtesy Gagosian Gallery, New York

Mark Tansey (1949-)'in "Modern Resmin Kısa Bir Tarihi (A Short History Of Modern Painting) adlı eseri kavramsal sanatın güzel örneklerinden biri olan üç bölümlü bir triptiktir (triptychon). Bu triptik, her biri tek renkli olarak, modernizmin sonlarına doğru kısa bir dönemin tarihini anlatan üç tablodan oluşmaktadır. (Resim 4)

Mark Tansey'in bu tarihi yorumlaması, resmin Rönesans döneminde İtalyan mimar ve teorisyen Leon Battista Alberti'ye atfedilen dünyanın temsili bir pencere olduğu düşüncesiyle başlar.

Tansey'in resimsel alegoriler dizisi, Al-berti'nin fikrinin modernizm tarafından nasıl genişletildiğini ve eleştirildiğini gösteriyor. Görünüşte bilgi verici niteliklerine rağmen, üç tablodaki eylemler saçmadır. Bununla birlikte, her resim zaman içinde popüler resmin farklı bir yaklaşımını ifade eder.

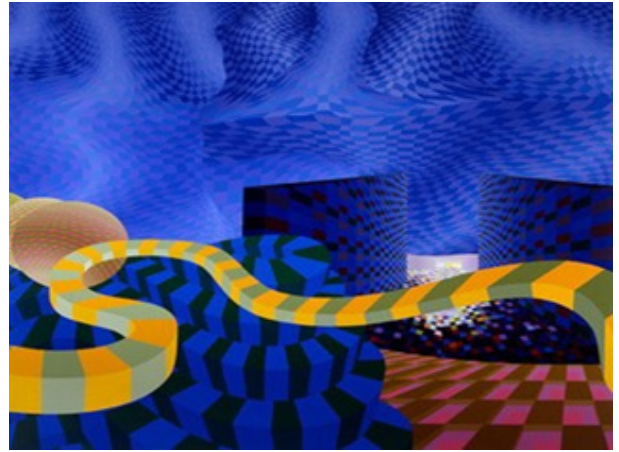
İlk panelde evinin penceresini yıkayan şapkaklı bir kadın, bir Rönesans sanatçısının mümkün olduğu kadar başka bir dünyaya açılan en gerçekçi pencereyi üretmeye çalışan bir metaforudur. Empresyonizmin geleneksel tabloyu nasıl "temizlediğini" göstermektedir. İkinci panel, başını beton bir duvara vuran adamın görüldüğü sahne "sanat için sanat" fikrinin biçimsel düşüncesine ya da sanatta ikonografiden ziyade bileşimsel öğeler üzerinde durmaya işaret eder. İnatçı adam, soyut söylemciler gibi, modernist sanatçıların inatçılığının başka idealleri kabul etmeyi reddetmelerine bir metafor olarak görülebilir.

Üçüncü panelde bir tavuk aynada kendini seyreder. Konusu kendine dönme olan sanatın kendine gönderme yapar. Tansey gibi postmodernist sanatçıların sanat tarihindeki yerlerini düşündükleri gibi kendi kendilerini değerlendirmelerinin bir göstergesidir. Alternatif bir teori, bu panelin, "yüzeyin önünde" yer alan veya onun tarafından yansıtılan kavramsallığı ve performans sanatını sembolize etmesidir.

1982 yılından itibaren mizah çalışmaları yapmaya başlayan. Ressam Mark Tansey, bu çok eski sanat anlayışını, triptiklere simgesel gönderme yaparak hicveder (Heartney, 2008:346-48). Mimari eserlerin simgesel de olsa burada yer alması hala resmin vazgeçilmez parçaları olduğunun en güzel örneklerindendir.

Panellerin ilkinde dışardan gösterilen bir Amerikan evi, ortadaki açık havada duran kalın taş duvar, sağdaki iç mekanda

görülen duvar köşesi gibi mimari elemanlar, bu üç farklı parça eserin bütününde görsel yanılsama yaratır böylece izleyende algı karışıklığı oluşur. Tansey'in söylediği gibi resimler en geniş içerik aralığında olmalı, kavramsal biçimiyle karışabilmeli ve konu her ikisiyle de yakın ilişkilerden zevk almalıdır. Kavramsal sanatta vurgulanan düşünce, imge ve kavram olduğundan üretim şekli daha çok her biçim ve her çeşit malzemeyle tasarlanan estetik kaygıdan uzak bir yapıya doğru evrilmiştir.

Resim 5: Al Held "Yol Boyunca III", 2002, Tuval Üzerine akrilik, 213x213cm, Courtesy Robert Miller Gallery, New York

Al Held, (1929-2005)'in "Yol Boyunca III", adlı eserinde Rönesans dönemi mimari formlarından biri olan döşeme karolarına gönderme yapmıştır. Al Held bu eserde minimalist geometriye ağırlık vermiştir. Sanatçının eserleri duvar resmi boyutlarına ulaştığında dikkat çekici derecede mimari imgeler oluşturur. (Resim 5)

Bu eserde dalgalı şeritler, silindirler ve oy-lumsal alanlar, dama tahtası şeklinde kalıplar yerçekimsiz bir bölgede yüzer gibidir. Bu resimdeki dama taşları Rönesans dönemi döşemelerine benzemektedir. Held' in motifleri genellikle mimari yapılardan sökülmüş pence-re, kemer ya da karo parçaları ya da endüstriyel atıkları akla getirir. (Heartney, 2008:91-92)

Resim 6: Sol Le Witt, "Duvar Çizimleri", 2004, Duvar üzerine Akrilik 3.2x71m, Kansas City, MO, Hallmark Fine Art Collection

Yine aynı akımda mimari formları hatırlatan imgelerin renkli bantlarla gösterildiği 1980'lerin sonunda, Sol LeWitt (1928-2007)'in "Duvar Çizimleri", (2004, Kansas City, MO, Hallmark Fine Art Collection) eserinde, izometrik formlar görülmektedir. Sanatçı kariyeri boyunca bunun gibi izometrik formlar içeren duvar resimleri yapmıştır. Bazen dalgalı, merdiven şeklinde renkli bantlar ya da yıldızları, kareleri, girdapları, fırıldakları ve çeşitli mimari detayları akla getirecek şekilde düzenlenmiş parlak renkli bantlardan oluşmuştur. (Resim 6)

Sanat Eleştirmenleri sanatçının eserlerindeki bu değişimin İtalya'ya taşındıktan sonra İtalyan Rönesans sanatçılarının manzara ve mimari bağlamında etkilenmesinden kaynaklandığına bağlamışlardır (Heartney, 2008:85-86). Bu çalışma, ikincil öge mimari formların imgesel renkli bantlarla gösterildiği bir resimdir.

Sonuç

Minimalizm, başta resim ve heykel olmak üzere, müzik, tiyatro, sinema, edebiyat ve mimarlık gibi birçok sanat dalında etkili olmuştur. 1960'lı yılların başlarında biçimde olduğu kadar renklerde de indirgemeci bir tutum içinde olsa da 60'lı yılların ikinci yarısında

tavrında az da olsa esnek bir dejenerasyon yaşanmış ve özellikle resimde çok renkli örnekler verilmeye başlanmıştır. İkincil öge mimari formları hatırlatan imgelerin çok renkli dalgalı şeritler, oylumsal alanlar, dama tahatası şeklinde geometrik biçimlerle verilmiştir. Minimalizm kendisinden sonra gelen Kavramsal Sanat, Arazi Sanatı, Performans Sanatının doğmasına da etkili olmuştur.

Kavramsal Sanat'ın en önemli yanı, düşünce ve kavramdır, sanat eserinin nasıl görüldüğünün çok da önemi yoktur. Sanat eseri öncelikle bir düşünce ile başlamalıdır. Önemli olan sanatçının üstünde yoğunlaştığı kavram ve bunu ortaya koyuş sürecidir. Tüm planlar ve kararlar önceden yapılır ve bunların gerçekleşmesi fazla önemli değildir. Böylesi bir ortamda, artık izleyiciden de yeni türde bir dikkat ve zihinsel çaba beklenmekte bazen imgelerle geçmişe gönderme ve hiciv de yapılmaktadır.

Sanat eseri üzerinde düşünme, izleyiciyle sanat eseri arasındaki zihinsel ilişki ve imgesel çağrışım kavramsal sanatın güncel sanat üzerinde önemli etkileri olduğunu göstermektedir. Rönesans dönemi resimlerinin mekan olgusunu güçlendiren ebedi geometriden türetilmiş şekiller ve formları, son dönemlerin ileri teknolojilerini zihinsel uzamın hizmetine koşmak suretiyle yapılan eserlerde geçmiş ile güncel ustaca birbirine yaklaştırılmıştır.

Araştırmada günümüz sanatçılarının yaşadığı çevrede bulunan eski sanat yapıtlarını hatırlatan mimari detayları, eserlerinde imgelerle geçmişe gönderme yaparak aktardığı görülmektedir. Sonuç olarak Avrupa resim sanatında (minimalizm ve kavramsal sanatta) sanatçılar, gördüğünü olduğu gibi yansıtmak yerine içinde yaşadığı toplumun sosyal, ekonomik, siyasi görüşlerinden etkilenmişlerdir. Sanatçılar, endüstriyel gelişim ve tekniklerinden yararlanıp, kendi yorumlarıyla soyutlamaya giderek, indirgeyip düşündürerek farklı eserler ortaya koymuşlardır.

KAYNAKÇA

Antmen, A. (2008). 20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar. İstanbul: Sel Yayıncılık.

Döl, A. ve Avşar, P. (2013). "Minimalizm Akımı Kapsamında Nesne Anlayışının Yeniden Değerlendirilmesi". İdil Dergisi, 2:10.

Germaner, S. (1997) 1960 Sonrası Sanat. İstanbul: Kabalcı Yayınları.

Heartney, E. (2008). Sanat ve Bugün, İstanbul: Akbank Sanat Yayınları.

Islakoğlu, P. M. (2005). "Mimarlıkta Minimalizm", Ege mimarlık Dergisi 55, 3:13-19

Islakoğlu, P. M. (2006). Minimalizm Kavramı ve Mimarlıkta Minimalist Yaklaşımlar. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Köksal, A. (2007). "Minimalist Sanatta Bir Ressam ve Bir Besteci: Stella ve Glass". Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 47, 1:31-42

Lynton, N. (1980). Modern Sanatın Öyküsü (Çev. Cevat Çapan ve Sadi Öziş), İstanbul: Remzi Yayın Evi.

Özüdoğru, Şerife. (1993). Sanat Tarihi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.

Smith, R.(1991). "Conceptual Art", Concepts of Modern Art, Ed:Nikkos Stangos, Newyork: Thames and Hudson.

Yılmaz, M. (2006). Modernizmden Postmodrnizme Sanat, Ankara: Ütopya Yayınları.